

Inhoud

Dit is de 46e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht.

Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde:

1	Van de redactie		pag.1
2	Verslag A.L.V van 28 april 2022		pag.5
3	Het begon op Marktplaats – deel 2 (Leo de Kluijver)		pag. 8
4	Rozen zijn rood	(Huig Markus)	pag.19
5	Beschermd of vogelvrij?	(Roel Botter)	pag.24
6	Veranderingen	(Roel Botter)	pag.26

Zo is het nu, op pag 28 de oude situatie

Van de redactie

Voor u ligt het zomernummer van ons verenigingsblad. Dat betekent dat we alweer halverwege 2022 zijn aanbeland. Een jaar waarin corona ineens ver weg lijkt en het nieuws vanaf 24 februari werd verdrongen door de gebeurtenissen in Oekraïne. Je betrapt je er op dat na ruim 4 maanden strijd zelfs dit al weer een onderdeel van de dagelijkse berichtgeving is geworden en het nieuws al niet meer beheerst zoals het in de begindagen van het conflict het geval was. Laten we hopen dat aan deze ellende spoedig een eind komt. Voor onze vereniging lijkt het erop dat we weer een ‘normaal’ jaar kunnen draaien. De tot 2 keer toe naar het najaar verplaatste ALV kon weer in april worden gehouden en in zowel het HOP als in De Tulp werden lezingen/presentaties gegeven. Een verslag van de ALV op 28 april 2022 vindt u in deze uitgave.

Bestuursverkiezing

Wij zijn blij dat we Aad van der Meijden als nieuw bestuurslid mogen begroeten. Aad is geen onbekende voor de vereniging. Hij was een van de oprichters van het ‘eerste uur’ en maakte een aantal jaren geleden ook deel uit van het bestuur. Op termijn zullen we dus, wanneer de bestuursfuncties zijn geëvalueerd, tegemoet kunnen komen aan de wens van onze voorzitter a.i. om van zijn taken te worden ontheven.

Fam. Smits (deel 2)

In dit nummer kunt u het 2^e deel lezen van het tweeluik dat Leo de Kluijver schreef over het Bergambachtse burgemeestersgeslacht Smits. Een en ander met veel gedetailleerde informatie en fotomateriaal. Duidelijk is wel dat het ambt van burgemeester destijds in hoog

aanzien stond, getuige de festiviteiten die werden georganiseerd ter ere van het 25-jarig jubileum van P.J. Smits in 1881. Er gaapte een flinke kloof tussen de burgerij en de ‘elite.’ Wat dat betreft is er veel ten goede veranderd in de loop der tijden.

Monument wapendroppings

Op 13 april 2022 werd het monument onthuld ter herinnering aan de wapendroppings in 1944 in de polders rond Lekkerkerk en Berkenwoude. Een kort verslag en het verhaal hover de droppings vindt u in dit nummer.

HOP-nieuws en najaarsprogramma

Op 7 juni 2022 heeft dhr. Dirk Kuijper, molenaar te Benthuisen, een lezing in het HOP/bibliotheek gegeven over Nederlandse molens. Er was veel belangstelling. Het Historisch Café dat een keer per twee maanden in het HOP wordt georganiseerd is helaas nog geen onverdeeld succes v.w.b. de bezoekersaantallen. Het bestuur beraadt zich op een eventuele aanpassing.

Het najaarsprogramma is nog niet bekend. Het bestuur doet er alles aan om weer interessante sprekers uit te nodigen. We houden u op de hoogte d.m.v. social media, Het Kontakt en eventuele nieuwsbrieven.

Overleden

Het bestuur spreekt haar deelneming uit naar de familie Schouten n.a.v. het overlijden op 27 maart 2022 van Arie Schouten Czn.

Eveneens spreekt zij haar deelneming uit naar de familie Vermeer n.a.v. het overlijden op 29 maart 2022 van mevr. Klara Vermeer-Slappendel.

Nieuwe leden

Wij verwelkomen als nieuw lid:

Mevr. C.v.d. Hooven uit Bergambacht

De hr. H. Vismans uit Bergambacht

Donaties

De redactie ontving weer enkele mooie foto's uit de beginjaren van de vorige eeuw. Ook lag er een pakje krantenknipsels en fotomateriaal op de deurmat waarvan de afzender niet duidelijk was. Er kwam wel een aantal keren de naam V.d. Bas in voor. De gevers in ieder geval hartelijk dank. Van de fam. Den Hoed-Oskam kregen we de dagboeken van voormalig dijkgraaf W.S. van Dam en van zijn zus Barbara. In de dagboeken wordt een indringend beeld geschetst van het boerenleven in de vorige eeuw en tijdens de bezetting.

Vergaderruimte in De Tulp

Het bestuur is erg blij met de vaste vergaderruimte in De Tulp die ons tegen zeer gunstige voorwaarden ter beschikking is gesteld . We kunnen daar t.z.t. ook een groot deel van ons archief onderbrengen.

Contributie

Mocht u de contributie voor 2022 nog niet hebben betaald dan verzoeken wij u vriendelijk dit alsnog te doen o.v.v uw lidmaatschapsnr.dat u linksboven op de adressticker van dit boekje vindt.

Hartelijk dank alvast.

Verslag van de Algem. Ledenvergadering op 28 april 2022 in De Tulp. Burgem. Huijbrechstr. 2 Bergambacht

Aanwezig 18 leden en het voltallig bestuur. De heren Van Zoest, Bodenstaff en Kok hebben zich afgemeld.

1. Opening en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering om 20.00h en heet allen welkom. De agenda wordt zonder verdere aanvullende opmerkingen vastgesteld.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

Mede vanwege de relatief korte tijdspanne tussen de vorige A.L.V. en die van heden en de weinige activiteiten die hebben plaatsgevonden gedurende de coronamaatregelen, zijn er geen belangwekkende ingekomen stukken.

Secretaris Roel Botter deelt mede dat ons fotoarchief nu voor iedereen op internet te benaderen is via www.fotobasebank.nl. Heeft men belangstelling voor een digitale versie van een bepaalde foto in grote resolutie dan kan deze worden aangevraagd bij het secretariaat.

3. Vaststelling van de notulen van de Algemene Ledevergadering van 28 oktober 2021

Er zijn geen opmerkingen zodat deze worden goedgekeurd.

4. Activiteitenverslag van het voorbije (half)jaar

Interim-voorzitter Booij ter Haar doet verslag van de activiteiten binnen onze vereniging en daarbuiten. De contacten met de Gemeente Krimpenerwaard zijn wat moeizamer geworden nu ons vaste aanspreekpunt een ‘functie elders’ heeft aanvaard. Ook de wethouder die veel betrokkenheid toonde is na de recente verkiezingen niet op zijn post teruggekeerd.

De voorzitter memoreert de succesvolle herdenking van De Grote Brand van 3 okt. 1921 op zaterdag 9 oktober 2021, die mede dankzij de medewerking van de Hist. Ver. tot stand kwam.

De vereniging telt op dit moment 155 leden.

Na de A.L.V. van 28 okt. kwam vrij kort daarna weer een volledige lockdown met alle beperkingen vandien. Activiteiten werden pas in februari weer opgestart. In het HOP hield Peter Sluisman de lezing Meten is Weten en Marco Bakker, beheerder van Museum Bisdom van Vliet hield een lezing over de gelijknamige familie in De Tulp. De bezoeken aan het Historisch Café in het HOP zijn vooralsnog geen succes.

Het per post versturen van ons verenigingsblad blijven we vooralsnog doen, ondanks de oplopende portiekosten. Vastgesteld is dat er door de betrokkenen veel prijs op wordt gesteld..

De voorzitter dankt vervolgens de schrijver en gastschrijvers van ons verenigingsblad, alsmede de adverteerders die de uitgave ervan mede mogelijk maakten.

5. Financieel jaarverslag en begroting

Penningmeester Hans van Jaarsveld geeft een toelichting op het financieel jaarverslag van 2021. Er zijn vanuit de zaal geen opmerkingen dienaangaande.

6. Verslag kascontrolecommissie

Voorzitter de hr.Boom spreekt zijn waardering uit voor het overzichtelijke resultaat van de werkzaamheden van onze penningmeester. De kascommissie geeft haar fiat voor het verslag. Hiermede is het bestuur van de HVB gedechargeerd.

7. Benoeming nieuwe kascommissie

De hr. Boom treedt af, de hr. Rietveld wordt voorzitter en de hr. Knapper wordt lid. De hr. Boom wordt reservelid.

8. Bestuursverkiezing.

Peter Sluisman en Roel Botter treden statutair af en zijn herkiesbaar. Beide worden bij acclamatie herkozen.De hr. Aad van der Meijden stelt zich kandidaat voor een bestuursfunctie. Met instemming van de hele vergadering wordt hij gekozen en hartelijk welkom geheten door de interim voorzitter.

9. Rondvraag

De hr. Kentie vertelt dat hij aan de laatste fase van een project bezig is waarin hij de Lekdijk in Langerak historisch nagelopen heeft op bewoning.Hij vraagt of er vanuit de vereniging belangstelling is om iets over het dorp Bergambacht op te zetten. Bij monde van de voorzitter wordt daar met instemming op gereageerd.

Mevrouw Berkouwer spreekt haar ongenoegen uit over de kleurstelling van de kleding- inzamelcontainers die in de dorpskern geplaatst zijn. Ook in Berkenwoude is dit het geval en dus waarschijnlijk ook in de andere kernen. De voorzitter zegt toe hierover contact op te nemen met de Gemeente Krimpenerwaard.

10. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.00h.

Na de pauze hield Peter Sluisman zijn lezing *Met en is Weten*, een bijzonder interessante uitleg en powerpointpresentatie over de ontwikkeling van maten en gewichten in de loop der eeuwen.

Het begon op marktplaats – deel 2 door Leo de Kluijver

Een verjaardagskaartje uit 1855

Dat verjaardagskaartje prikkelde tot verder onderzoek en zo kwam het verhaal over de vrouw van Pieter Johannes Smits bovendien. Maar natuurlijk ging het vooral ook over hem: de burgemeester van Bergambacht en Ammerstol...

Dat burgemeestersambt mocht Pieter Johannes Smits maar liefst 33 jaar vervullen. Toen hij 25 jaar burgemeester was, werd er in het dorp groots feest gevierd. Een artikel in de Schoonhovensche Courant van 16 januari 1881 vertelt er uitvoerig over. Een hele stoet feestvierders

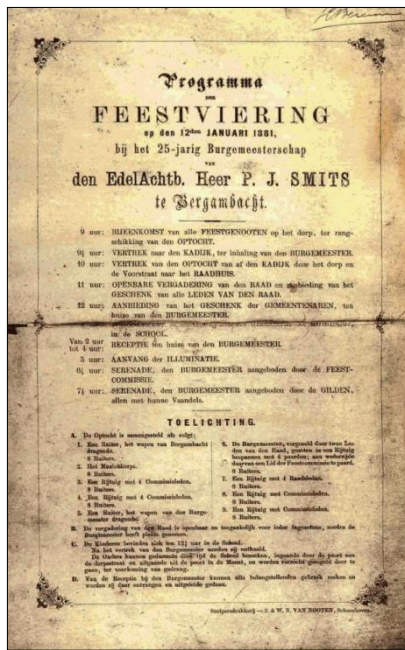
trekt op naar *“den Kadijk, om aldaar den jubilaris in eene landauer met vier paarden bespannen af te halen en feestelijk naar het dorp te geleiden.”* In het dorp hing nagenoeg aan elk huis de nationale vlag uit! En er waren maar liefst vijf erepoorten opgericht.

Toespraken van vooraanstaande personen. De schoolkinderen werden getrakteerd op gebak en chocolade. Ook kregen ze een aandenken aan deze dag. En 's avonds vuurwerk; zelfs vanaf de kerktoren werd Bengaals vuurwerk afgestoken! Het weer was niet altijd even best, maar de sfeer was top! Tot slot gaf de jubilaris een gulle gift van f 500,- voor de behoeftige ingezetenen van Bergambacht en Ammerstol. In Ammerstol werd twee dagen later gefeest.

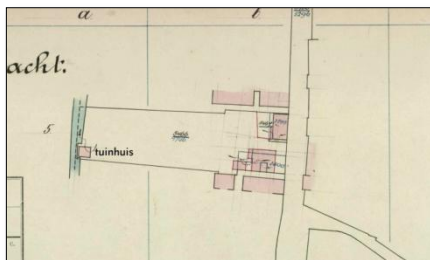
Wat opvalt is dat de burgemeester aan de Kadijk werd opgehaald. Maar het artikel vertelde ook dat voor zijn woning *“eene prachtige veranda was gemaakt met sparregroen en vlaggen versierd en des avonds sierlijk geillumineerd.”*

Wat was daar aan de Kadijk? Pieter had er slechts wei- en hooiland. Misschien nóg een tuinhuis? In het dorp stond zijn huis: op de plaats waar later, in 1914, de latere Hervormde Pastorie verrees (hiernaast aangeduid als het perceel van 'Familie Smits'). Weer later verrees daar een appartementencomplex met de winkel van Radio Centrum (thans De Monte Ijssalon)).

Helemaal achterop het perceel stond een tuinhuis langs het water van de Bijl. Meerdere elitaire dorpelingen hadden zo'n tuinhuis.

Het feestprogramma voor het 25-jarig jubileum van burgemeester P.J. Smits op 13 januari 1881

Hulpkaart (boven) en veldtekening (links) uit 1924; hierop zien

we dat het oude huis van P.J. Smits)op de plaats van dat van zijn opa, heeft plaatsgemaakt voor een rechter, iets naar achteren gelegen herenhuis met ernaast een kleiner huis; helemaal achterin de tuin staat nog het tuinhuis!

Hoofdstraat met huis P.J. Smits links

Links het huis dat P.J. Smits in 1860 liet bouwen op de plek van het huis van zijn opa; in 1913 werd het door de erfgenamen, fam. Fauël-van Roggen, verkocht aan de hervormde gemeente; ds. J. Boss woonde er slechts kort; toen hij in 1913 vertrok liet de kerkgemeente in 1914 een nieuwe pastorie bouwen door C. van Straaten (foto: Ad Verhoeff)

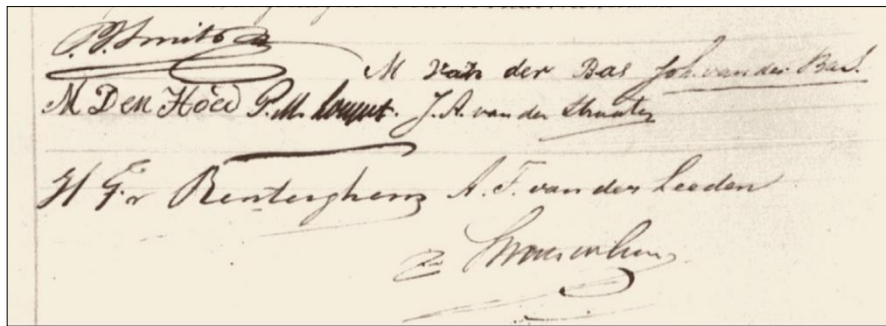
De in 1914 nieuw gebouwde pastorie aan de Hoofdstraat

Dat verjaardagskaartje vertelde iets over de band tussen Pieter Johannes Smits en Marrigje van de Bas. Maar niet heel veel. Waren zij de eersten die een relatie kregen of was zus Jannigje Maria eerder? Een wrang detail bij dat huwelijk van zus Jannigje Maria en Arij Sebastiaan Smits was dat vader Johannes van der Bas weigerde met dit huwelijk in te stemmen! De kantonrechter in Schoonhoven is tussenbeide gekomen, omdat vader bleef weigeren. Gelukkig was dat bij het huwelijk van Pieter en Marrigje anders en was weliswaar Pieters moeder uit Oostzaan niet aanwezig, maar had vanuit Oostzaan wel haar goedkeuring voor dit huwelijk gegeven. Vader en moeder van der Bas waren er gelukkig wel bij aanwezig (zie hun handtekeningen op de volgende pagina).

Hoewel beide huizen niet ver van elkaar lagen langs de Hoofdstraat, blijft de vraag: hoe leerden ze elkaar kennen? De verbinding zit hem waarschijnlijk in het feit dat vader Johannes van der Bas wethouder was.

Na de huwelijksdag bleef het stil in het huis van Pieter en Marringje. Ze kregen geen kinderen. Hoewel...

Vanaf 11 oktober 1864 kwam nichtje Johanna Cornelia van Roggen (dochter van dominee Willem van Roggen en zus Cornelia Smits) in huis. Dominee van Roggen stond van 1862-1864 in Goudriaan en juist in die tijd (op 26 februari 1864) overleed zijn nog jonge vrouw en liet hem en de pasgeboren Johanna achter, die op 8 januari in Goudriaan ter wereld kwam.

A photograph of a handwritten document, likely a marriage contract, showing several signatures in cursive script. The signatures are arranged in two rows. The top row includes 'P. Smits', 'M. van der Bas', 'J. van der Bas', 'A. den Hoed', 'P. M. Losgert', and 'J. A. van der Straaten'. The bottom row includes 'H. F. van Renterghem', 'A. T. van der Leeden', and 'J. Smits van der Goes'.

De ondertekening van de huwelijksakte van Pieter en Marringje: v.l.n.r. en van boven naar beneden: Pieter Johannes Smits, Marringje van der Bas, Johannes van der Bas (bouwman), Maria den Hoed, Paulus Margeritus Losgert (Hervormd leraar = predikant), Jan Anthonij van der Straaten (timmerman), Henrij Ferdinand van Renterghem (plaatselijk geneesheer), Arie Teunis van der Leeden (particulier) en oom Jan Smits van der Goes (ambtenaar van de Burgerlijke Stand)

In 1864 werd vader Willem predikant in Hendrik-Ido-Ambacht; in die tijd hertrouwde hij te Ginneken en Bavel met de in Schiedam geboren Belia Maas. Ze trouwden op 13 augustus 1868 en op 16 oktober maakte Willem een testament waarin hij Belia zijn enige erfgename maakte en Pieter Johannes Smits benoemde tot voogd over zijn kind, mocht zijn kind nog minderjarig zijn als hij zou overlijden. Notaris Jean Louis Raoul le Rutte in Ridderkerk stelde dit testament op. Niettemin was het meisje al in Bergambacht bij oom Pieter en tante Marrigje toen ze een half jaar was! Zij beschouwde hen altijd als haar pleeg- ouders, getuige de rouwadvertenties van zowel Pieter als Marrigje.

Johanna Cornelia van Roggen vertrok 1 september 1879 naar Utrecht (ze was 15 jaar) en keerde op 7 april 1882 terug uit Utrecht. Op 7 maart 1889 vertrok ze naar Hellevoetsluis, nadat ze op 27 februari 1889 in Bergambacht in het huwelijk was getreden met de acht jaar oudere, in Oudorp geboren, Jan Theodorus Fauël. Hij was machinist eerste klas bij de marine en woonde in Hellevoetsluis, weliswaar kort daarvoor nog in Amsterdam. Hij was de zoon van Pieter Leendert Fauël (geneesheer in Bergambacht) en Margaretha Sophia Reijerkerk. Even was ik teleurgesteld dat Pieter en Marrigje niet tot de getuigen bij dit huwelijk behoorden, maar... Pieter was ambtenaar van de Burgerlijke Stand, dus hij had de mooiste taak op deze dag!

Er was altijd iemand in huis voor het huishoudelijk werk. Al direct na het huwelijk van Pieter en Marrigje kwam Anna Maria Catharina Duhén (in 1837 geboren te Nieuwpoort) in huis. Later kwam ook nog kort Jenske Rienstra uit Meerkerk in huis (ze kwam op 26 mei 1875 uit 's Gravendeel en vertrok korte tijd later, op 30 augustus 1875, naar

Sneek. Op 11 september 1879 kwam Johanna Cornelia Smits (dochter van broer Johannes Cornelis Smits uit Oostzaan) vanuit Amsterdam in huis en zij vertrok in 1886 naar Monnikendam.

Samen beleefden Pieter en MARRIGJE hun 25-jarig huwelijksjubileum. Hoewel samen... Het hele dorp hing de vlag uit, velen gingen het echtpaar feliciteren op de receptie. Geconstateerd werd dat het echtpaar "*alhier algemeen geacht en bemind*" was. Dat moeten Pieter en MARRIGJE ook hebben gemerkt en ze plaatsten er een dankbetuiging voor in de Schoonhovensche Courant. Natuurlijk had dat vooral ook te maken met de talrijke functies die Pieter vervulde.

*BERG-AMBACHT, 15 Mei. De dag, waarop onze burgemeester, de heer Smits, met zijne echtgenooten hun zilveren echtfeest herdacht, ging verre van onopgemerkt voorbij. Nagenoeg geheel de gemeente vlagde. Talrijk was ook het aantal dergenen, die ter receptie gingen. Kortom de deelneming was algemeen, en deed duidelijk uitkomen hoe het echtpaar Smits alhier algemeen geacht en bemind is.

Voor de menigvuldige bewijzen van belangstelling, ter gelegenheid van onze Vijf en Twintigjarige Echtvereniging op 15 Mei l.l. ontvangen, betuigen wij onzen opregten dank.
P. J. SMITS.
M. SMITS — VAN DER BAS.
Bergambacht,
20 Mei 1882.

Krantenberichtje en advertentie van het huwelijksjubileum

De herinnering

Over het burgemeesterschap of het schoutsambt dat Pieter Johannes vervulde is veel meer te schrijven. Voor dit moment houd ik het bij dit verhaal dat wat directer gekoppeld is aan de verjaardagskaart.

Op 11 juni 1889 overleed Pieter op 59 jarige leeftijd. Het dorp was in rouw. MARRIGJE zette een sobere en kleine advertentie in de Schoonhovensche Courant. Nicht en pleegdochter Johanna Cornelia Fauël-van Roggen gaf op haar eigen manier vorm aan het verdriet.

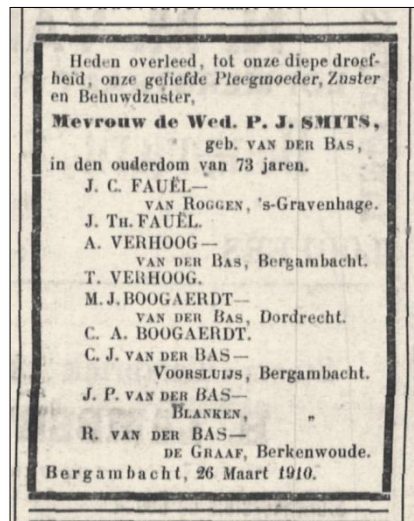
In juli 1901 keerde zij met haar man en twee dochters terug in het dorp, vanuit Soerabaja. Echter het was maar van korte duur, want in september 1901 vertrok ze alweer en ging wonen in Watergraafsmeer. Marringje was stil blijven wonen aan de Hoofdstraat. Er werd nu niemand meer bij haar in huis bijgeschreven. Ongetwijfeld zullen bureaen en familieleden zich om haar hebben bekommerd.

Heden overleed, zacht en kalm, in den ouderdom van ruim 59 jaar, mijn innig geliefde Echtgenoot
PIETER JOHANNES SMITS,
 in leven Burgemeester en Secretaris der gemeenten Berg-Ambacht en Ammerstol, Hoogheemraad der Krimponorwaard enz.
 Wed. M. SMITS—
 v. D. BAS.
 Berg-Ambacht, 10 Juni 1889.
 Eenige en algemeene kennisgeving.

Heden overleed, zacht en kalm, mijn innig geliefde Pleegvader **PIETER JOHANNES SMITS.**
 J. C. FAUËL —
 VAN ROGGEN.
 Berg-Ambacht, 10 Juni 1889.
 Eenige en algemeene kennisgeving.

[Mevrouw de Wed. P. J. SMITS — VAN DER BAS en Mevrouw J. C. FAUËL — VAN ROGGEN betuigen haren dank voor de vele blijken van belangstelling, onderzonden bij het overlijden van haren Echtgenoot en Pleegvader.
 Berg-Ambacht, 13 Juli 1889.

Op 26 maart 1910 overleed ook Marringje. Ze werd begraven bij haar man in het familiegraf op de Algemene Begraafplaats waarvoor aan de Gemeente Bergambacht een legaat van f 500,— werd gegeven dat officieel werd aanvaard, om het grafmonument van Pieter Johannes Smits (burgemeester van Bergambacht 1856-1889) en zijn weduwe Marringje van der Bas *“ten eeuwige dagen ... te onderhouden”*.

Advertentie overlijden mevr. Marringje Smits v.d. Bas

Het stoomgemaal 'P.J. Smits' dat in 1879 in gebruik werd genomen en door onze Pieter Johannes Smits werd geopend, verving een aantal polder- en boezemmolens nabij Haastrecht;

het deed dienst tot 1926; links de schuur met de voorraad steenkool om het gemaal van brandstof te blijven voorzien

Het huis kwam door een legaat op naam van Jan Theodoor Fauël te staan, alsmede negen percelen wei- of hooiland langs de Kerkweg. Die laatste percelen werden al in 1912 verkocht. Het huis met erf en diepe tuin tot aan de Bijl (met tuinhuis) en de bergplaats werden in 1913 aan kerkvoogdij van de Nederduitsch Hervormde Kerk verkocht, die het oude huis afbrak en er in 1914 een nieuwe pastorie bouwde.

Het stoomgemaal in Haastrecht dat in mei 1879 in gebruik werd genomen en de naam 'P.J. Smits-gemaal' kreeg, is inmiddels in onbruik en nu een huis met de naam 'Huize Aletta'. Toch herinnert de P.J. Smitsstraat nog aan onze Pieter Johannes Smits (en zijn vrouw Marringje!). De straat kwam klem naast de plek waar ooit het grote huis stond dat door opa Pieter Smits Jzn. werd bewoond. En wie zal zeggen hoe oud dat toen al was? Het was niet voor niets dat Pieter Johannes Smits het in 1860 afbrak en er een nieuw huis heeft laten bouwen!

Op de Algemene Begraafplaats aan de Dijklaan zijn nog steeds de graven van opa Pieter Smits Jansz en oma vrouw Cornelia van der Goes en van oom Jan Smits van der Goes en tante Jacoba Clasina Ockhuysen te vinden, tezamen met het graf en het monument van Pieter Johannes Smits en Marringje van der Bas.

Jan Theodorus Fauël overleed op 22 februari 1941 in 's-Gravenhage om 8.30 uur op 85-jarige leeftijd. **Johanna Cornelia van Roggen** overleed op 20 februari 1945 te Haren (Groningen) om 23.00 uur op 81-jarige leeftijd. Vader ds. Willem van Roggen werd in de overlijdensakte 'Willy' genoemd.

Rozen zijn rood – over de wapendroppings in 1944

Toegeven: een tamelijk merkwaardige titel voor een artikel over de wapendroppings die in de Krimpenerwaard plaatsvonden in 1944. Maar die 3 woorden, uitgesproken door de omroeper van Radio Oranje in het najaar van 1944, zorgde voor koortsachtige activiteiten bij de illegaliteit in het gebied. De oorlog duurde al ruim 4 jaar. D-day op 6 juni 1944 was een beslissende ommekeer geweest en Operatie Market Garden die op 17 september 1944 begon, zou de definitieve klap moeten zijn. Velen verwachtten toen in september dat het met een maand wel gedaan zou zijn met de bezetting, maar het liep zoals bekend anders. Operatie Market Garden mislukte en Nederland ging

een periode tegemoet die nog veel lijden en ontberingen zou brengen. In de Hongerwinter stierven naar schatting 20.000 mensen door ondervoeding en kou. Ook in de Krimpenerwaard werd honger geleden en trokken mensen er op uit op 'hongertocht.' Niet alleen de eigen bevolking moest aan eten zien te komen, er zaten ook veel onderduikers in het gebied die eten nodig hadden.

De Krimpenerwaard was een ideaal gebied voor illegale activiteiten. Moerassig en geïsoleerd met een matig tot slechte infrastructuur. In militair opzicht niet interessant. Alleen in Schoonhoven lag een afdeling van de Kriegsmarine in de kazerne aan de Oude Haven en in Gouda was een bezetting met een Ortskommandantur. De N210 tussen Schoonhoven en Krimpen aan den IJssel, bestond nog niet, evenals de N207 van Bergambacht naar Gouda. Het verkeer ging hoofdzakelijk over dijken en landwegen. Kortom; een redelijk veilig gebied. Het was ook mede daarom dat het gebied werd uitgekozen als droppingszone voor wapens voor de ondergrondse strijdgroepen. Huig Markus, wiens vader deel uitmaakte van de verzetsgroep in Berkenwoude, schreef het hieronder volgende artikel.

Het monument van de wapendroppings - door Huig Markus

Op woensdag 13 april heeft de onthulling van een monument met een vliegtuig op de rotonde afslag Berkenwoude op de N210 plaatsgevonden door de Commissaris van de Koning Dhr.J.Smit na een welkomstwoord door Burgemeester Paans. Het was eind Augustus van het jaar 1944 toen Karel van Ginkel uit de gemeente Leusden (bij Amersfoort) en lid van de Raad Van Verzet (RVV) zich meldde op het gemeentehuis van Berkenwoude bij

burgemeester M.Gautier om te kijken of er in de Krimpenerwaard mogelijkheden waren om wapendroppings te organiseren.

Het monument op de rotonde bij Zuidbroek

Nadat de burgemeester slager De Leede erbij gehaald had, die een belangrijk aandeel in het verzet had, is Van Ginkel met De Leede meegegaan en zo in contact gebracht met het verzet in Berkenwoude. Omdat Van Ginkel ook door de Duitsers werd gezocht heeft de verzetsbeweging besloten dat het beter en veiliger was om Van Ginkel ook in het Loetbos te laten onderduiken waar mijn vader al ondergedoken zat. Daar besprak hij ook het doel van zijn komst. Dat werd De Lekkerkerkse polder, grenzend aan de Zuid kant van het Loetbos die alleen per schouw bereikbaar was, (de provinciale weg was

er nog niet) dus was het land uitermate geschikt voor de wapendroppings. Er werd contact gezocht met de broers Janus en Leendert Noordegraaf. Zij hadden een boerderij aan de Wetering - Oost in Lekkerkerk en sloten zich meteen aan bij het verzet. Nu kon alles in gang worden gezet. Er kwam een verkenningsvliegtuig overvliegen dat foto's maakte van het terrein voor de wapendroppings. Nadat het geschikt bevonden was, kwamen al snel de codes via de geheime zender Radio Oranje door. De slagzin voor dit terrein was "ROZEN ZIJN ROOD" Dat staat ook op de sokkel van de rotonde. Met een bepaalde code wisten ze hoe laat de dropping ongeveer zou plaatsvinden. Een ieder van het verzet kreeg taken toebedeeld o.a. wie er moest seinen en wie de lichten moesten aandoen als ze het vliegtuig hoorden. Alles was strak georganiseerd. Vermoedelijk zijn er in totaal 12 droppings geweest.

De eerste dropping in Lekkerkerk vond plaats op 30 September 1944 tussen 22.00 uur en 24.00 uur .Een Stirling-bommenwerper vloog over, keerde terug tegen de windrichting in, en dropte meestal 12 containers die aan parachutes naar beneden kwamen. Vervolgens werden de containers leeggehaald en de wapens met schouwen naar de boerderij van de gebroeders Noordegraaf gebracht, die vrij eenzaam in de polder lag om vandaar via gecamoufleerd transport naar Rotterdam te vervoeren voor het verzet.

De laatste dropping in Berkenwoude vond plaats in de nacht van 15 op 16 November in de Wellepoort nabij de eendenkooi van Jan Berkouwer. De code daar was "Jacolien gaat steeds sierlijk gekleed". Het was die nacht noodweer en het land was erg nat. Toen is er heel veel fout gegaan

Door de harde wind kwamen de containers ver uit elkaar terecht. Zelfs in de Ouderkerkse polder, ook ontplofte er een container met munitie. Dat werd in de wijde omgeving gehoord. Zelfs door de Duitsers in Gouda. De Duitse patrouilles bleven gelukkig op de verharde wegen, maar voor de verzetslieden waren dit wel heel spannende momenten. De meeste wapens zijn enkele dagen later met 2 schouwen vervoerd naar Gouda. Het verzet heeft op deze wijze mogen bijdragen aan de bevrijding van ons land. Hopelijk zorgt het monument op de rotonde ervoor dat die herinneringen levend worden gehouden.

Huig.Markus.

Beschermd of vogelvrij? - door Roel Botter

Onze dorpen veranderen, dat is geen nieuws. Leg de plaatjes van 20 jaar geleden naast recente en je ziet al grote verschillen, laat staan als je foto's uit de vorige eeuw bekijkt. Zolang deze ontwikkeling met de nodige zorgvuldigheid wordt begeleid is er niets aan de hand. Je kunt het wel jammer vinden dat de oude pastorie, de villa's van de fam. Van der Straaten en vrijwel de halve oostzijde van de Hoofdstraat is gesloopt en plaats heeft gemaakt voor nieuwbouw, maar de panden waren voor het merendeel bouwvallig en bezaten geen historische waarde. Kortom: die dynamiek is volstrekt begrijpelijk. Je kunt ach en wee roepen omdat "ze alles maar slopen" en vervolgens vertrekken naar je comfortabele woning waar het niet tocht en niet lekt en prima warm te stoken is. Toch zijn er ontwikkelingen die best verontrustend genoemd mogen worden. Nog niet zo lang geleden is de voormalige woonboerderij van Stuijvers aan de Benedenberg, waar ooit de familie Pons boerde, met de grond gelijk gemaakt en wordt hier nieuwbouw gepleegd. Goed, de boerderij was geen historisch pand, viel niet onder een beschermingsregel, maar was mede beeldbepalend voor de omgeving.

En nu, recent, bleek de woonboerderij van de fam. Van den Berg aan de Benedenberg 126 eenzelfde lot beschoren. Ooit het domicilie van de boerenfamilie De Groot. Van de een op de andere dag was een prachtig, voor de omgeving beeldbepalend en karakteristiek pand weggevaagd door de slopershamer. Een onbegrijpelijke ontwikkeling, temeer omdat het pand op een gemeentelijke lijst van te beschermen objecten stond.

Benedenberg 126, gebouwd in 1880

Het valt helaas niet meer terug te draaien, het pand is verdwenen en zoals het vaak gaat bij dit soort voor je gevoel ingrijpende gebeurtenissen, moet je een week later al in je geheugen rondspitten wanneer je je afvraagt: Hoe was het ook alweer? De Historische Vereniging was niet op de hoogte van de sloopplannen. Daarbij hebben we niet de illusie dat, wanneer aan alle wettelijke kaders is voldaan, we deze sloop hadden kunnen tegenhouden, maar het geeft wel aan dat naar onze mening veel te lichtvaardig wordt omgesprongen met de bescherming van ons cultureel erfgoed. We zullen zeker bij de Gemeente Krimpenerwaard proberen te achterhalen hoe deze besluitvorming tot stand is gekomen. Ook willen wij weten wat de waarde is van een lijst met gemeentelijke monumenten, die een beschermde status zouden hebben, maar niettemin toch gesloopt mogen worden. Deze boerderij was prachtig gerestaureerd en een kenmerkend exemplaar voor de Krimpenerwaard met haar prachtige engelenraam en unieke melkkelder. Het exterieur viel onder

bescherming, evenals het toegangshek. Nu, juni 2022 rest een troosteloze vlakte waarbij je je moet afvragen wat er voor terugkomt. Wat ik zie verrijzen op de plek waar de woonboerderij van Stuijvers stond, stemt me ook niet hoopvol.

Benedenberg 126 - 13 juni 2022

Veranderingen

De voorbije 2 decennia is er veel veranderd in het dorp. Zomaar een greep: De volledige kaalslag en herbouw van de Secr. Schippersstraat, Badhuisstraat en Kon Julianastraat. De oude Rabobank aan de Schoolstraat maakte plaats voor appartementen, evenals het daarna aan de Hoofdstraat gebouwde pand van diezelfde Rabobank. De duplexwoningen tegenover de begraafplaats werden gesloopt. Burger de Vishandel met huize Moby Dick eveneens.

Juni 2022 - Molenlaan 3 verdwijnt.

De villa's Tannie en Mon Désir en de voormalige woning van Van Zoest aan de Burg. Uilkenstraat zijn als in rook opgegaan. De braakliggende vlakte zal zeker weer worden bebouwd.

Burgem. Uilkenstraat in 2019 en 2021

Voormalige Rabobank aan de Hoofdstraat

Mei 2017

December 2017

